

MINCZINGER SÁNDOR

F E J E Z E T E K
S Z E N C M Ü V E L Ő D É S T Ö R T É N E T É B Ő L

Különös tekintettel a CSEMADOK helyi szervezetének szerepére

SZENC, 1985

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	3
1. Szenc város rövid története	4
2. A művelődés igénye a régi Szencen	7
3. A CSEMADOK jegyében	15
A) Irodalmi estek - hazai előadókkal	17
B) Alapszervezetünk külföldi előadói	19
C) Műkedvelő színielőadások	21
D) Énekkar	23
E) A Szenci Molnár Albert Napok	26
F) Közös kirándulások	26

F ü g g e l é k

4. Szenci Molnár Albert	30
5. Farkas Jenő (Turczel Lajos nekrológja)	32
6. A CSEMADOK Szenci Helyi Szervezetének elnökei 1949-84	36
7. A képmellékletek jegyzéke	37

A Csemadok szenci helyi szervezetének ezt a rövid krónikáját visszaemlékezéseim alapján állítottam össze. Semmi fontos eseményt belőle ki nem hagytam, illetve el nem hallgattam. Ugy mint minden ember életében, a mi helyi szervezetenkénél is voltak dicsőséges, meg keserű napok is. A szép emlékeknek örülünk, a többiből meg okuljunk. Harmincöt éves munkám stafétabotját ezzel a gondolattal szeretném olyan kézbe adni, amely becsülettel, önzetlenül és megalkuvás nélkül viszi azt tovább.

Szencen, 1984 május havában

Minczinger Sándor

1. SZENC VÁROS RÖVID TÖRTÉNETE

Ambár Szenc és környéke már a Római Birodalom idején lakott volt, a magyar honfoglalás előtti időkből a boldogfai sírfelirat kivételével írott emlékek nem maradtak ránk. Pázmány Péter ugyan ösréginek tartja Szenc plébániáját, de az nem bizonyítható, hogy István király rendeletére épült volna. Ő ugyanis törvényt hozott, hogy minden tíz falu építsen templomot.

Oklevélben "Villa Zemch" néven 1276-ban találkozunk először az itteni település nyomaival. A későbbi években már Wartberg néven is szerepel, amit Örhegyként értelmezhetünk. Mátyás király idejében már mezőváros (Oppidum Zemcz).

1553-ban a portális összeíráskor 29 portája van. Ekkor Székely Magdolna és a Báthori család tulajdonában találjuk. Később a Méhes és a Balogh család osztozik rajta, majd korona birtok lett. Végül az Eszterházyak tulajdonába került.

A mezőváros lakossága sokszor cserélődött. Ősi német telepésekre utal a szőlőhegy egyes dűlőinek elnevezése: Alten-

berg, Jungberg, Fogelsang, Pezenberg. A magyarok ajkán ezek így hangzottak: Ojtonperög, Junaperög, Fuglizony, Pezunperög. Nyilván új telepesek kerültek Szencre akkor, amikor Zápolya Istvánhoz való hűsége miatt Habsburg Ferdinánd vezére, Casteldó felégette. Mintegy száz évvel később 1621-ben Báthori András a törökök elől menekülő kiskunsági magyarokat telepített le itt. Talán éppen általuk honosodott meg az ö-zés: högy, mögy stb.

A lakosságról rendszeres áttekintést az 1691-től vezetett katolikus anyakönyvek nyújtanak. Az első bejegyzésekben ilyen neveket találunk: Csizmadia, Szabó, Borbély, Bornemissza, Czikhardt, Ertinger, Fekete, Kiss, Kövér, Kurucz, Macsica, Mészáros, Molnár, Nagy, Pintér, Pomsár, Poór, Ravasz, Sípos, Szöcs, Takács, Tóth, Tököli.

A reformáció eszméi korán vertek gyökeret Szencen és széles környékén. A mezőváros több jeles szülötte állt az új eszmék szolgálatában, akikről alább még szólunk. A katolikus vallásgyakorlat akkori meggyengülése Szenc vidékén a szenci plébánia központi szerepét növelte. A plébánia ezidőbeli kiterjedése Szenc mezőváros közvetlen gazdasági hatósugarát is jelzi. A következő falvak tartoztak hozzá: Boldogfa, Dunajánosháza, Dunaújfalu, Egyházfa, Hegysúr, Magyarbél, Nagyborsa, Németbél, Pénteksúr, Réte, Sáp, Zonc és Torony.

A város sokat szenved az országban dúló viszálykodásoktól. 1605-ben Bocskay István ejti hatalmába, majd Bethlen Gábor pusztít a városban. 1663-ban Szencen gyülekezett a nemeség, hogy az Érsekújvár felé nyomuló török útját állja. 1683-ban Thököly Imre fordul meg Szencen. Huszonegy év múlva 1704-ben a II. Rákóczi Ferenc ellen vonuló Heister tábornok seregei égetik fel.

1751-ben Szencen tartották a megyegyűlést. A cigány kérdés első ízben itt került napirendre.

1764-ben nyitotta meg kapuit a Collégium Oeconomicum, az első magyarországi mérnök és közgazdászképző főiskola, melyet a piarista rend vezetett¹.

1770. június 17-én Mária Terézia királynő meglátogatja a Szenci főiskolát.

1937-ben Beneš Eduárd köztársasági elnök járt Szencen. Beszédében a következőket mondotta: " ha ismét Szencre jövök már magyarul fogok beszélni".

1. Részletes ismertetését lásd Hegyi Ferenc: A szenci Collegium Oeconomicum. -- Irodalmi Szemle. Pozsony XXVI (1983) június hó, 531-554. oldal.

2. A MŰVELŐDÉS IGÉNYE A RÉGI SZENCEN

1377 és 1400 között 17 szenci ifjú tanult a bécsi egyetemen. Ez nyilvánvaló bizonyítéka annak, hogy a mezőváros lakói között az Anjou-ház uralmának végén is nagy becsülete volt az ismeretszerzésnek. Bizonyára szerepe volt ebben a város földrajzi fekvésének is. Vásárainak híre messze földre eljutott és sokfelől jött embernek volt találkozó helye.

Egyazon távolságban van Nagyszombattól és Pozsonytól, sőt Bécshez a Monarchia hajdanvolt fővárosához is közel esik. De talán a legközelebb fekvő központok befolyása a legmarkánsabb. Nagyszombatban több évszázadon keresztül nyomda működött. Onnan számos híres magyar vallási és világi irodalmi termék került ki. Már a török hódoltság kezdetén, 1543-ban, az esztergomi prímás székhelyül választja. Pázmány Péter ott indítja el az ellenreformációt és hozza létre az egyetemet, hogy folytas-
sa Mátyás király rövid életű pozsonyi Academia Istropolitánájának küldetését. Nem messze Nagyszombattól, a már elpusztult Sempete várában (Szered mellett) működött és alkotott a refor-

máció egyik kimagasló egyénisége Bornemissza Péter.

Ezek után nem meglepő, hogy Szenc számos jeles író és tudós szülőhelye és működési területe volt. Közülük kiemelkedik az 1574-ben született Szenci Molnár Albert, akiről a függelékben külön megemlékezünk.

Herepei Jánosnak, az Erdélyi Múzeum egykori igazgatójának, a protestáns irodalom jeles ismerőjének adatai nyomán Szenc alábbi kiváló egyéniségeiről tudunk számot adni:

Szenci Kertész Ábrahám. Egyetemet végzett nyomdász, aki a nagyváradi nyomdát vezette és tette nevezetessé. Ott 1640-től kezdve húsz esztendőig nyomtatott, vagyis addig az ideig, amíg a török 1660. augusztus 28-án be nem vonult a várba. Akkor Kolozsvárra menekült a váradi egyházközség nyomdájával, a 3/4 részben kinyomtatott "Váradi Bibliával" együtt. Innen két esztendő múlva Nagyszbenbe költözött, ahol 1667-ben elhunyt.

Ő teremtetette meg azt a ragyogóan pompás könyvkötési módot, amely az általa megszervezett műhelyből kikerült könyvkötési stílust a XVII. század folyamán az egész nagy Magyarországon a legsajátosabbá tette. A szakirodalom ezt kolozsvári könyvkötésnek nevezi.

Szenci Kertész Ábrahám halála után Apafi fejedelem a műhely felszerelését ismét Kolozsvárra szállíttatta, ahol Veres-egyházi Szentely Mihály vezetése alatt itt működött tovább. A-

pafi Mihály fejedelem és Bornemissza Anna fejedelemasszony
gazdag könyvtáraik számára csakis e műhellyel dolgoztattak. A
fennmaradt kötetek pompás aranymintázatokkal ékeskednek.

Szenci Csene Péter. Előbb jókai, majd somorjai reformá-
tus lelkipásztor, esperes. Utóbb felsődnemelléki püspök. Sze-
nci Molnár Albert kortársa és barátja volt.

Szenci Boros János. 1616-18 táján a sárospataki iskola
tanára, majd Göncön kiváló lelkipásztor. Tanítványai nagy el-
ragadtatással emlékeztek meg róla. Pestisben halt meg 1622 -
ben.

Szenci Pál. Református papként és esperesként működött
Debrecenben. 1643-ban született és 1691-ben hunyt el. Három
magyar nyelvű munkájáról van tudomásunk.

Szenci Szijjártó Lukács. Nagymegyerén tevékenykedett
mint református prédikátor. Unokaöccse volt Szenci Molnár Al-
bertnek, akivel nem csak levelezett, hanem hazatértekor fel-
is kereste.

Emericus Szencius. Teológus, 1595-ben a wittenbergi e-
gyetem diákja volt.

Szenci Fekete István. Kőszegen volt evangélikus pap.
1659-60-ban a wittenbergi egyetem hallgatója volt. Egy 1000

oldalt meghaladó vaskos magyar nyelvű munkája jelent meg Lőcsén.⁷

Szelepcsényi György. A későbbi esztergomi érsek, az ország politikai és egyházi életének kimagasló személyisége itt működött 1635 és 1637 között.

Kisfaludy István (1810-1866). Bakonyszentlászlón született. Kisfaludy Károlynak és Kisfaludy Sándornak a magyar irodalom e két jelesének egyenes leszármazottja. Vándortanítóként került Szencre. Ő honosította meg a karácsonyi misztériumi játékokat.

Kisfaludy Zsigmond. Pozsonyi örkanonok, történetíró. Született Szencen 1832-ben, meghalt 1926-ban. A szenci temetőben van eltemetve. Irodalmi munkásságában magyar történelmi témákkal foglalkozott.

Füzes Árpád (*Szenc 1885). Tanár, a szegedi javító intézet megalapítója volt.

Csizmadia Ferenc (*Szenc 1888 -+Budapest 1923).Hittanár, országgyűlési képviselő, főrendiházi tag.

Bárci Gusztáv (*Nyitraudvarnok 1890 - +Budapest 1964). Világhírű orvos és gyógypedagógiai tanár, a Gyógypedagógiai

-
2. Ezúton fejezem ki köszönetemet az 1945 óta Magyarországon élő, nyugalomba vonult Herepei Jánosnak önzetlen adatközléséért.

Főiskola igazgatója, kétszeres Kossuth díjas tudós, akiről Németországban intézetet neveztek el. A szenci születésű Szabó Sándor és Lassú Mária gyermeke volt.

Szenc felsorolt nagy szülöttei mellett a helyi művelődést több társadalmi szervezet, egyesület is szolgálta, úgymint:

A Katolikus Legényegylet. A múlt század végén alakult meg. Tevékenysége főként a színdarabok bemutatására irányult. Ezeket kezdetben a Nagyfogadóban, majd az első világháború után a Franciska Otthonban adták elő.

A Franciska Otthon külön megemlékezést kíván. Itt volt a magyar kultúra székhelye 1918-tól az új kultúrház megépítéséig. Létrejöttét Nemes Poór László gazdag gyermektelen szenci földbirtokosnak köszönheti, aki lakóházát a végrendeletében a Szenci Magyar Katolikus Kultúregyesületnek ajándékozta. A Franciska nevet Poór Lászlóné huga után kapta. Erdemes volna emléktáblával megjelölni ezt a helyet, ahol közel ötven évig ápták a lelkes helybeli magyarok az édes anyanyelv kultúráját.

A Franciska Otthonban nyert elhelyezést az SzTK, a Szenci Testgyakorlók Köre, számos cserkész csapat, a Gazdakör, valamint a fúvós zenekar. A két világháború között az SzTK képviselte a helyi magyar színjátszó kultúrát. Mintegy 200 taggal rendelkezett a társadalom valamennyi rétegéből. A követ-

kező elnökök álltak az élén: Ritter Antal, Lassú Ferenc, Burján Antal.

Az SzTK meghívására 1937-ben a csehszlovákiai magyar irodalom korabeli nagysága Mécs László is fellépett Szencen.

Külön meg kell emlékeznünk jeles tagtársunkról Nogely Béláról (1896 - 1976). Foglalkozására nézve tisztviselő volt, aki ötven éven át fáradhatatlanul rendezte és tanította be a színdarabokat. Áldozatkész munkájáért ezen úton szeretnénk neki emléket állítani. Mert hiszen csak az tudja munkásságát kellően megbecsülni, aki közelről látta őt és dolgozott vele. A kik nem ismerték életében, azok rendezvényein keresztül ismerhetik fel a köz érdekében mindig áldozatkész munkatársat.³

3. Nogely Béla főbb rendezvényei a következők voltak: Te csak pipálj Ladányi (népszinmű), Mesék az írógépről (operett), Marica grófnő (operett), Az elcserélt ember (dráma), Csodabogár (operett), Csókos asszony (operett), Vén gazember (szinmű), Az arany madár (operett), Mit susog a fehér akác (operett), Hableány panzió (operett), Mágnes Miska (operett), Minden férj (operett), Százhuszas tempó (operett), Obsitos (szinmű), Karikagyűrű (népszinmű), Ének a búzamezőkről (szinmű), A nagymama (szinmű), Gyurkovics lányok (szinmű), Leányvásár (operett), Zsindelyezik a kaszárnya tetejét (operett),

Az állhatatos rendezőt persze lelkes gárda vette körül. Tagjai önként vállalt munkájukkal szeretett anyanyelvük művelését szolgálták. Közülük, közkedveltségük miatt, említésre érdemes: Kálmán Miklós, Szalay Ancsi, Szöcs Ambrus, Vígh Bözsi, Weimar Ferenc, Wirkler Károly, végül a díszlettervező Mohacsek János.

Az Apponyi Albert Cserkész Csapat a táborozások alkalmával irodalmi esteket rendezett, sőt néprajzi kutatásokkal is foglalkozott. Két nagyszabású rendezvénye szolgál rá az említésre: a Pázmány Péter, meg a Liszt Ferenc emlékest. Színielőadásai közül pedig Molnár Ferenc 'Marsall' című drámája, illetve az 'Ingyenélők' című vígjátéka.

A Tűzoltó Testület, valamint a Gazdakör évente ugyancsak egy-egy népszinművet mutatott be.

Az első világháború után egy további lelkes gárda is tevékenykedett még, amely népszinműveket mutatott be. (A piros bugyelláris, Vén bakancsos és fia a huszár, stb.) A gárda lelke két tanító, Klauz János és Nagy János volt.

A nóta vége (operett), A párizsi divat (operett), Éva grófnő (operett), Egy kis senki (operett), Szuhaj (szinmű), Császár és a komédiás (dráma), Fruska (operett), Szökött katona (népszinmű), A régi nyár (operett), Nem élhetek muzsikaszó nélkül (szinmű).

Amikor 1945-ben szerencsésen hazajöttem a háborúból, az első utam a Franciska Otthonba vezetett. Sztankó Vilmos bácsi a színház közkedvelt gondnoka azzal fogadott, hogy a színházi felszerelés és a szinpad épységben megmaradt annak ellenére, hogy a színházterem három hadsereg lakó helyiségéül szolgált. A Franciska Otthonnak volt egy íratlan törvénye. Ha valamelyik egyesület szindarabot játszott, a kellékeit átadta a színház kelléktárának. Volt a kelléktárban 12 teljes honvéd huszár egyenruha, értékes tiszti ruhák, valamint a rétei nemesek gyönyörű ezüstgombos nemesi öltönye. Ezen túl frakkok, női tölruhák és számos más kellék, amire már nem is emlékszem.

A Beneš féle diszkriminációs törvény értelmében 1945-ben a Franciska Otthont mint magyar egyházi vagyont elkobozták. 1945-től 1949-ig nem hangzott el magyar szó ebben az otthonban.

3. A CSEMADOK JEGYÉBEN

1948 Jégtörő Februárjának nyomában megalakult a Cseh - szlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesülete és megindult a helyi szervezetek megszervezése. A szenci helyi szervezet 1949-ben jött létre. Az ország első szervezetei közé tartozott. Alapító tagjai voltak: Farkas Zoltán dr., Gábris Sándor, Kropacsek Antal + , Mincszinger Sándor, Nogely Béla +, Stefanek János +.

Az új szervezet ismét a régi Franciska Otthon épületében kezdte meg a tevékenységét. Visszatértünk alkalmával megdöbbenve láttuk, hogy az elmúlt néhány év alatt a Franciska Otthonban minden elpusztult. A színházteremben futballoztak, ablakait kiverték, a színpad közvilágítása (ami vetekedett a pozsonyi színházéval) teljesen elpusztult. Az öltözőket WC-nek használták és a kelléktárban se por se hamu nem maradt.

A lelkesedés és az öntudat azonban nem ismert akadályt. Neki álltunk harmincan és háromnapos megfeszített munka után ismét visszaadtuk a színházat a közönségnek. Amikor már min-

dent rendbe hoztunk az EFSz több száz vagon gabonát hordatott be a színházterembe. Voltak gyengébb szívűek, akik sírva fakadtak. A Csemadok Központi Bizottságának erélyes fellépése a felsőbb hatóságoknál eredménnyel járt: a gabonát egynéhány nap múlva elhordták. Olyan lett minden mint volt, azzal a különbséggel, hogy minden tele volt égerrel. Elszántan nekifogtunk újra a munkának. Egy este felgördült a függöny és ismét megszólalt a magyar szó. Misoros esttel kezdtünk. Dalokkal, szavalatokkal, egyfelvonásosokkal szórakoztattuk a közönséget. Nagy esemény volt ez, a kultúrszomjas közönség elismeréssel köszönte meg a lelkes munkát.

A Csemadok új szellemet vitt a csehszlovákiai magyarság kulturális életébe. A régi önképzőkörök gyakorlatát nem vette át. Az új irányzatot az elnevezések is jelezték. Megalakult a színjátszó csoport, az énekkar, meg a tánccsoport. Velük együtt újra fellendült az irodalmi élet is. A szenci alapszervezet a haladó helyi hagyományokat is felélesztette. Ezek helyességéről bizony a Csemadok felső szerveit is meg kellett győzni. Az olvasóköri vezetését Minczinger Sándor látta el. Mivel abban az időben magyar könyvet még nem árusítottak, a helyi csoport vagy 150 darab könyvet vásárolt a magángyűjtőktől.

A. Irodalmi estek - hazai előadókkal

Az első irodalmi est az ötvenes évek elején volt Jókai Mór születésének 150. évfordulója alkalmából. Az ünnepi megemlékezést Mayer Imre, a kereskedelmi akadémia tanára, illetve később a Comenius Egyetem Magyar Tanszékének munkatársa tartotta.

Sas Andor a Comenius Egyetem Magyar Tanszékének vezetője ugyancsak ezekben a kezdő években tartott előadást Ady Endréről. Egri Viktor író pedig Gorkij műveivel ismertetett meg minket.

1955 decemberében Vörösmarty Mihály halálának századik évfordulója alkalmával Fábry Zoltán a csehszlovákiai magyarság bátor szószólója mondta nálunk az ünnepi beszédet. Ez az előadása 1957-ben a "Hidak és Árkok" c. könyvében a Szlovákiai Szépirodalmi Könyvkiadónál teljes terjedelemben jelent meg a következő megjegyzéssel: "1955 decemberében -- a Pozsonyban már meghirdetett és az utolsó pillanatban érthetetlenül és váratlanul elmaradt Vörösmarty-ünnepély helyett -- Szencen tartott előadás".

Dr. Turczel Lajos több előadást tartott a helyi szervezeteink rendezésében. Számunkra különösen emlékezetes volt az 1959. június 12-n tartott előadása Szenci Molnár Albert életéről és munkásságáról.

Sima Ferenc a Comenius Egyetem tanára finnországi működéséről számolt be.

Lörincz Gyula a Csemadok országos elnöke a hetvenes évek elején párttörténeti előadást tartott.

Szabó Béla író Steiner Gáborról emlékezett meg.

Emil Boleslav Lukáč a csehszlovák magyar irodalmi kapcsolatokról tartott előadást.

Az irodalmi estek sikerei arra ösztönöztek minket, hogy létrehozzuk az alapszervezetünk mellett működő művelődési klubot. Megalakulására 1982-ben került sor. Altala kívántuk színesebbé, változatosabbá tenni a Csemadok helyi szervezetének kultúr munkáját, egyben pedig éleszteni, ápolni és megőrizni magyar anyanyelvünket, népszokásainkat, hagyományainkat, bővíteni és elmélyíteni tagságunk ismereteit az irodalom, a történelem, a tudományos kutatás és a sport területén.

A Művelődési Klub a Kodály centenárium alkalmával Schleicher László tanár előadásával kezdte meg működését. Az őszi és a téli időnyben havonta rendez összejöveteleket, előadásokat. Közülük emeljük ki:

Nagy Vilmos: Kazinczi Ferenc életműve. -- Katona István: A csehszlovákiai magyar népi táncok. -- Csuka Gyula és Dr. Kádassi István: A genetika és örökléstan alapjai. -- Dr. Szénási Zoltán: Az 1848-as forradalmi év eseményei. -- Molnár Zoltán

labdarúgó: A labdarúgás mai helyzete. -- Fűri Béla: Az energia-
kérdés és energiaválság. -- Az első, azaz az 1982/83 évad záró
előadását Dr. Püspöki Nagy Péter tartotta "A címerek világa"ról.

Az 1983/84. évadban a következő rendezvények voltak: Ágh
Tibor és Szvorád Katalin: Kodály emlékest. -- Trugly Sándor :
Komárom környéki avar-kori leletek. -- Csermák József kalapács-
vető olimpiai bajnok, városunk szülötte: Elménybeszámoló -- Ko-
vács László és Molnár G. László: Anyanyelvünk múltja. -- Kovács
László: Kossuth Lajos és életműve. -- Gyurcsó István: Tükörda-
rabok (szerzői est). -- Dobos László és Kollár Gábor párbaj-
törbajnokok: Beszélgetés. -- Dr. Püspöki Nagy Péter évadzáró
előadása : Nagymorávia fekvéséről szólt.

B. Alapszervezetünk külföldi előadói

Alapszervezetünk több jeles magyarországi előadót is ven-
dégül látott. Közülük az alábbiak emléke él elevenen:

Tolnay Gábor az Eötvös Lóránd Tudományegyetem professzo-
ra. Jeles Szenci Molnár Albert kutató, aki több tanulmányban
szentelt figyelmet nagyszerű szülöttünk életművének.

Dienes András az ismert Petőfi kutató.

Czine Mihály az ELTE docense két ízben volt vendége az
alapszervezetünknek (Lásd a műsorfüzetek másolatait a mellék-
letben).

Sinkovics Imre a Nemzeti Színház tagja és neje Gombos Katalin (Lásd a műsorfüzetek mellékelte másolatait).

Kecskés András lantművész és együttese.

Benda Kálmán az európai híri történész.

Nemeskürty István történész.

Angyal Endre irodalomtörténész.

Szalatnai Rezső író és publicista egy ízben tartott Szenecen előadást Comenius János (Szeges János) életéről és munkásságáról nagy közönség előtt a mozi helyiségben. Azt bizonyította, hogy a nagy tanítómester eredeti családneve Szeges János volt.

A csehszlovákiai magyarság e sorainkból már eltávozott szószólójáról a legújabb megemlékezések egyike ilyen jellemzést ad: "Mikor a nemzeti tudat szabadságát vélte érezni, mikor a dehorioizáló tendenciák előretörését látta, újra meg újra figyelmeztetett: büntudat helyett immár alkotó tudatot kell árasztani a nemzetre. Saját írásaiban következetesen tette ezt. Elsősorban a nemes hagyományokra figyelt. A világító példákra, akik nem árulták el hivatásukat még a nehéz időkben sem. Akik akkor is a magyarság és emberség összetartozását hirdették és képviselték mentőszolgálatot vállalva, amikor mások romboltak és ártó szenvedélyeket szítottak. Tudva vallotta: kis népben is lehet nagy lélek. Egy kis népnek akár több

érdeme is lehet a humánus, az emberiesség felmutatásában, mint a nagyok némelyikének".⁴

C. Műkedvelő színi előadások

Alapszervezetünk 1953-ban elevenítette fel a hagyományos helyi színjátszást. Elsőként Mikszáth Kálmán: "A Szelistyei asszonyok" című kisregénye került zenés történelmi vígjátékként bemutatásra. Ez volt alapszervezetünk színjátszásának a leg sikeresebb darabja. Nyolc ízben mutatták be telt ház előtt. Ha többször adták volna elő, akkor is sikerrel ment volna tovább. Hatvan szereplője volt.

Ettől fogva a hatvanas évek elejéig évente legalább egy műsoros estet rendeztünk. Rendszerint egyfelvonásos vígjátékokat, szavakat, énekszámokat és táncokat mutattunk be.

Felsőbb ajánlásra már az ötvenes években megünnepeltük március 15-ét. Az első alkalommal színre került Karinthy Ferenc: "A Pilvax Kávéház" című imponzáns színdarabja.

1958-ban került színre Ibsen: "Nóra" című drámája. A darabot a pozsonyi Nemzeti Színház rendezője Munk István tani-

4. Czine Mihály: Búcsú Szalatnay Rezsőtől - Nép és irodalom. Szépirodalmi Kiadó, Budapest, 1981.

totta be. Nagy feltűnést keltett a szakkörökben, hogy ilyen igényes darabot választottunk. Munkánkat siker koronázta. Szent-
cen kétszer, majd Ligetfalun és Galántán egy-egy ízben adtuk
elő nagy sikerrel.

1959-ben Fehér Klára: "Nem vagyunk angyalok" című színmű-
vét azért tűztük programunkra, mert a mai élet problémáival
foglalkozott.

1956-ban Csiky Gergely: "A Kaviár", majd 1960-ban ugyan-
csak tőle az "Ingyenélők" című vígjátékot vittük színre.

Alapszervezetünk 1961-ben rendezte az utolsó színielőa-
dásait Bródy Sándor: "Nagymama" című drámájának, valamint u-
gyancsak Bródy: "A tanítónő" című darabjának színre vitelével.

A színielőadások megszűnésének úgy vélem az a magyarázata,
hogy a közönség érdeklődését a televízió köti le és a "papucs
kultúra" hatására fokozatosan az esetek többségében megszűnnek
a műkedvelő előadások. További hatóokként kezelhetjük az álta-
lános foglalkoztatottságból eredő időhiány kényszerítő erejét.
Aki ismeri egy műkedvelővel előadott színdarab betanításának
fárasztó munkáját, az tudja, hogy mennyi kényelemről kell le-
mondani a kitűzött cél eléréséhez.

Feltétlenül köszönettel kell felidéznünk a hajdani szín-
gárda közkedvelt szereplőit. Az ötvenes és a hatvanas években
ők fáradoztak oly sokat ősi kultúránk felvirágoztatása érdeké-

ben, úgymint: Borosné-Szabó Éva, Gondáné-Varga Erzsébet, Kontsekné-Burián Erzsébet, Mrázné-Koday Rózsi, Sztruhárné-Kropacsek Erzsébet, Tallóné-Viatorisz Riza, Zilinecné-Viatórisz riza, Kelecsényi Tibor (Maki), Kakas Sándor (Kaban), Kropacsek Antal, Minczinger Sándor, Morvay Aladár, Szabó János, a másik Szabó János (Tuesz) és Sztruhár Győző.

A helyi szervezet énekkara 1973. január 20-án alakult. az alapító tagok száma 47 volt. Lelkes munkáját a Csemadok KB ismert kiadványa "Az énekkarok évkönyve" méltatja. Az énekkar szervezője és lelke Ásvány László és Sebök György volt.

Ezt megelőzően már az ötvenes és hatvana években is volt énekkarunk meg tánccsoportunk. Rendszerint az arató ünnepeken, valamint a műsoros estek alkalmával találkoztunk velük.

D. Az énekkar

Szervezetünk életében mindig előtérben állt a zene és ének-szeretet. Az ötvenes években az esztrád csoport meg az ORION zenekar, a hetvenes évek elejétől pedig a szervezetünk mellett működő "Napsugár" vegyeskar keretében kapott szabad teret.

Több mint tíz éve egy éneklőcsoport megalakításának igénye is felmerült. Rövid időn belül több mint 30 énekelni vá-

gyó és szerető tagunk járt el a heti próbákra. Örvendetes, hogy az akapító tagoknak több mint a fele még ma is oszlopos tagja az énekkarunknak, melyben egyaránt vannak munkások, tanítók, hivatalnokok, mérnökök és diákok.

Énekkarunk magyar és szlovák népdalokkal, klasszikusok szerzeményeivel, valamint forradalmi dalokkal szerepel.

A kezdeti nehézségeken a tagok lelkesedése, akaratereje segített át. Fellépéseinket szervezetünk rendezvényein kezdtük. Később eljutottunk a városi kultúrális rendezvényekre, a környező falvakba. Ma már rendszeresen szereplünk a járási dal- és tánc-ünnepélyeken, valamint a városi Nőszövetség rendezvényein.

A kitartó fáradozás meghozta a gyümölcsét. 1978-ban már az énekkarok kerületi fesztiváljára kaptunk meghívást. Felfigyelt ránk a csehszlovákiai magyar énekkari mozgalom is. Ugyanakkor elismerést nyertünk városunk vezetőségénél is. A Városi Nemzeti Bizottság és a Művelődési Minisztérium jóvoltából anyagi segítséget kaptunk, melyet az énekkar egyenruhái beszerzésére fordítottunk.

Az elért eredmények köteleztek. Tagjaink odaadása az énekkar további fejlődését hozta magával. Az 1981-ben megrendezett kerületi fesztiválon ezüstkoszorús minősítést értünk el, valamint meghívást kaptunk a Galántán ötödik alkalommal megren-

dezésre kerülő Kodály-napokra, ahol Szlovákia 8-10 legjobb magyar énekkara szerepel.

1982-ben a XII. alkalommal megrendezett Szenci Molnár Albert napok keretén belül énekkarunk közösen szerepelt a budapesti Vasas Szimfonikus zenekarral Vass Lajos Erkel-díjas zeneszerző vezényletével.

Külön élményt jelentett tagjaink számára az énekkar szolnoki szereplése és ennek kapcsán a magyarországi sajtóban megjelent elismerő nyilatkozat, ahol mint Szenci Molnár Albert szülővárosában működő énekkart fogadtak. Vegyeskarunk a szolnoki Volán 7. sz. vállalata mellett működő Vásárhelyi Zoltán-vegyeskar 1982-es városunkban megrendezett Kodály emlékestén adott hangversenyét viszonzotta. Ez a kapcsolat az V. Kodálynapok alkalmával jött létre.

Kórusunk megalakulásának tízéves évfordulója alkalmából riportot készített velünk a Pozsonyi Magyar Rádió.

Vegyeskarunk eddig elért eredményei elsősorban karvezetőink tudásának, odaadásának és áldozatkészségüknek tudhatók, amiért ebben az emlékkönyvünkben is szeretnénk mindnyájunk nevében köszönetet mondani Bertók Kálmánnak, Agárdy Gábor mérnöknek, valamint Vincéné-Ásványi Máriának az eddigi kifejtett, fáradságot nem ismerő, nemes célt szolgáló munkájukért.

E. A Szenci Molnár Albert napok

Miután úgy véltük, a műkedvelő színelőadások ideje lejárt, alapszervezetünk új programmal lépett a tagság és a nagyközönség elé: megrendezte városunk nagy szülöttének, Szenci Molnár Albertnek az emléknapjait. Elsőízben 1966-ban került sor erre a rendezvényre rendkívül igényes műsorral. A híre nem csak a határon, hanem a tengeren túlra is eljutott. Az ötlet az annak idején Szencen lakó Gál Sándor íróé, Szabó János elnöké, Polák Imréné és Racskó Zoltáné volt. Külön ki kell emelni

1. az 1968-ban rendezett napokat, amikor a szlovákiai író találkozó volt Szencen.

2. Az 1974-ben rendezett napokat, amikor is Szenci Molnár Albert születésének 400. évfordulóját ültük meg. Az emlékülésen szlovák irodalomtörténészek is részt vettek.

Ezideig már tizenhárom alkalommal ünnepeltük meg a nagy humanista író emlékének szentelt napokat.

F. Közös kirándulások

Az első társas kirándulást 1952-ben rendeztük meg. Ekkor Voróskő várának múltjával ismerkedtünk meg.

1972. május 6-9 között Romániában jártunk. Elzarándokoltunk Kolozsvárra, hogy lerójuk kegyeletünket a házsongrádi temetőben nyugvó Szenci Molnár Albert sírjánál.

1973. október 12-14 között Nyugat-Magyarország nevezetességeinek nyomában jártunk. Meglátogattuk Sopront, Köszeget, Nagyvázsont, Badacsonyt.

1974. május 8-11 között uticélunk Besztercebánya, Eger, Budapest volt.

1975. május 9-11: Pécs, Siklós, Harkány és Szigetvár szépségeiben gyönyörködtünk.

1976 folyamán: Debrecen, Hajdúszoboszló és Budapest felé vezetett az utunk.

Több alkalommal volt utunk célja Győr, ahova a színvonalas színelőadások vonzanak minket.

* * *

Visszaemlékezéseimet Szalatnay Rezsőnek az édes anyanyelvünkről vallott gyönyörű gondolatsoraival zárom:

"Csodálatos, hogy nem írt még zeneköltő szimfóniát az anyanyelvről. Pedig az édes anyanyelv dicséretét muzsikában elmondani: a legnagyobb zenei közlés volna. Hisz az anyanyelv nem csak a fül és szem tiszta öröme, hanem életünk értelme.

Kosztolányi jegyezte fel, hogy a természet csak egyetlen édesanyát adott nekünk, tehát egyetlen anyanyelvet is. Másutt azt írta ugyanő, hogy életének legnagyobb élménye: magyar anyanyelve. Mikszáth Kálmán utolsó írása egy csepp jegyzet volt az anyanyelvről, édesanyja esti meséiről, ezekből szívta fel a nyelvi tudatot, mely íróvá alakította. Az anyanyelv az emberré nevelés legfőbb tényezője. Anyanyelvet nem lehet változtatni, még kényszerűségből sem. Az altalaj megingathatatlan. Az anyanyelv az emberiség nevelője ... Embert csak az nevelhet, aki a szeretet minden rezdületét egyenletesen, vagyis az első nyelven közölni tudja. Az első hallott s bevésődő nyelv megszerzi a hatalmat fölöttünk, az édeanyánk szava.

Aki élt kisebbségi-nemzetiségi helyzetben, látta az elváltozások nyelvi formát, észlelte, vagyis észlelhette, mennyire jellembeli változások is ezek. S van egy pont, amikor a nyelvcsereélő ember váratlanul visszaesik anyanyelvéhez. Rejteget az élet ilyen stációkat mindenkinek".⁵

5. Szalatnay Rezső: Édes anyanyelvünk. "Két hazában egy igazságért." Magvető, Budapest, 1982. 484-5.

F Ü G G E L Ê K

4. SZENCI MOLNÁR ALBERT

(≈ Szenc 1574 - + Kolozsvár 1639)

Szenci Molnár Albert mint neve is mutatja Szenc szülötte, nagyjelentőségű és sokoldalú író. A magyar nyelv irodalmi rangra emelésének egyik korai és kimagasló úttörője. A református polgári irodalom vezéregyénisége. Személyes kapcsolatai révén ő volt a híd az akkori magyar írók és az európai tudományos központok között.

Külföldi tanulmányai során Strassburg és Heidelberg hagyta benne a legmélyebb nyomokat. Németország fejlett szellemi életének ismerete összehasonlításra készítette, aminek során világosan felismerte a magyarországi viszonyok elmaradottságát. E felismerés nyomán alakultak ki benne irodalmi és tudományos tevékenységének legfontosabb célkitűzései.

1604-ben Nürnbergben első ízben megjelent latin-magyar, magyar-latin szótára a hazai oktatási igények kielégítése mellett jól szolgált a magyar nyelvnek művelt irodalmi nyelvként való elismerését is. Összegyűjtötte benne a magyar szókincset és enciklopédikus ismeretanyagot is közvetített, melyet olykor saját gondolataival és indulataival fűszerezett.

1610-ben kiadja az új magyar grammatikáját, melyet a következő nemzedék magyar nyelvtanírói már rendszeresen számon tartanak.

A református egyházat megajándékozta a javított Károlyi bibliával, Kálvin Institutiójának fordításával, a Heidelbergi Kátéval és a Scultetus-féle prédikáció-gyűjteménnyel. A kor szellemének megfelelően zsoltárfordítást is végzett. A teljes bibliafordítás oly sokoldalú élményvilágot és érzelmi skálát mutat, amellyel elődei közül egyik sem rendelkezik. Zsoltárainak sorából kicsendül az otthoni harangszó és szemet gyönyörködtető dús buzavetésű szántóföld. A költői előadásával és változatos versformával új lendületet adott verselésünk fejlődésének.

Az új irodalmi tudat képviselője volt, vagy ahogy Négyesi mondotta: "Az irodalom szenvedélyének tán első rabja magyar fajunkból".

5. FARKAS JENŐ

(* 1922 - + 1979)

Az 1979 szeptemberében elhunyt Farkas Jenő az ötvenes évek második felében tűnik fel irodalmi életünkben. Először műfordítóként vált ismertté a neve. A szlovák irodalomból három klasszikus költői művet fordított le (Botto: Smrt Jánosíkova, Sládkovic: Marína, Detvan), majd egy kortárs költőnek, Andrej Plavkának a lírájából állított össze magyar válogatást. (Liptói pásztorsíp). Ő volt egyik fordítója az 1964-ben kiadott Dobsinský kötetnek (A naposholdas paripa - szlovák népmesék). A választott művek illettek költői egyéniségéhez, alkatához, s így becsülésre méltó fordítói munkát végzett.

Saját versekkel az ötvenes évek végén jelentkezett, s a hatvanas években két verseskötete látott napvilágot (Csendország 1965, Valaki jár a nyomomban 1969). Néhány verse bekerült a Koncsol László összeállította Szélkiáltó című antológiába is.

Költészetének érdekes, nem meghatározó, de erőteljes jeleget kölcsönöz katolikus pap volta.

A Szencen 1922. január 18-án született költő középiskoláit Pozsonyban majd az 1938-as államfordulat után Szencen érrettségizett 1941-ben. A teológiát Esztergomban kezdte, de ismét az államfordulat után 1945-ben a pozsonyi Szent Cyrill és Method Egyetem Hittudományi karán fejezte be.

Költői fellépésére, kibontakozására a kortárs katolikus papköltők voltak hatással (Mécs László, Pusztai Sándor és talán Harsányi Lajos is). Nincs szó epigonizmusról, de a hatásjegyek jól felismerhetők, különösen Mécs vonatkozásában. Publikált költészetében par excellence vallásos vers kevés van (Ballada és zsoltár, Védőbeszéd stb.) és a vallásos, bibliai motívumok sem feltűnően gyakoriak. A költő pap voltát leginkább a magány gyakori felpanaszolója, sajátos festése és hangsúlyozása sejteti. Az ugyancsak gyakori büntudat-megnyilvánulás inkább a magyar költői hagyományhoz (Balassi, Ady) igazodik és az egyik vallásos versben különös, és katolikus papnál szokatlan predesztinációs magatartásban fejeződik ki.

En Istenem de megvertél

En Istenem de szeretted.

Ne légy hozzám zord s kegyetlen

te alkottál, mit tehettem.

Szemben állok ma is véled

ha van, és vagyok a vétkeid ...

(Ballada és zsoltár)

Költői szemlélete, világképe és életérzése meglehetősen anakronisztikus és a romantika költőire emlékeztet. Versei többsége a hangulati költészetbe, vallomáslírába tartozik, s bennük a "költői én" erősen exponált. Többnyire alkalmi költeményeket írt, de voltak állandó témakörei is. (A természet szépségei, csodái, a mindennapi élet örömei, a szerelem stb.) Művészi eszköztárgya vegyes jellegű: a képanyaga teljes mértékben a hagyományos költészethez kötődik, ritmikai téren viszont gazdagon él a szabadvers lehetőségeivel is. Jó nyelvi és kompozíciós érzékét a verbalizmusra való hajlam és következetesebb műgond hiánya csökkenti. Versei harcos keresztény humanistát mutatnak, aki a nagy papelődök közül a Dózsa-sereg papját, Mézáros Lőrincet idézi (Nagybotú Lőrinc), mai tárgyú verseiben pedig lelkesen kiáll a nép ügyéért és a békeharc mellett. Humanista internacionalizmusát többek közt az *Íme az írás címmű* arspoetikus verse fejezi ki: "becsüld az embert, bárhog is szól bármilyen nyelven".

Most, hogy a korán elhunyt íróembernek, barátunknak, társunknak az irodalmi tevékenységét felmérjük, s megállapítjuk, hogy műfordítóként és költőként helye van irodalmunk új szakaszában, azt is észrevevesszük, hogy életvidámnak, bohémnak ismert költő gyakran és sejtésszerűen foglalkozott a halál gondolatával. Két versének részletét a búcsuzás végső tiszteletadás ak-

tusaként is idéziunk!

Valaki meghal még az éjjel,
Valaki elmegy csendességben,
Valakinek szemét lezárják,
Meg megrázzák ajtaja zárját.
A villanyórát megnézik, mennyit
Fogyasztott,
sok fényre vagy kevésre vágyott,
várt-e vajon tüzes világot, s szívében
égett,
vagy aludt csupán a vér ...

(Valaki meghal)

Mint a fecske viharos ég alatt
magasba száll, esőt jelent a röpte,
úgy villanunk át ezen a világon,
hogyan ne éljünk megkötve mindörökre

(Mint a fecske)

Megjelent az Irodalmi Szemle 1979 novemberi számában

Dr. Turczel Lajos docens, nyugalmazott tanszékvezető tollából.

6. A CSEMADOK SZENCI HELYI SZERVEZETÉNEK ELNÖKEI

1949 - 1984

Nogely Béla	1949 - 1958
Szabó László	1959
Horváth Ferenc	1959 - 1961
Sztruhár György	1961
Szabó János	1962 - 1974
Ásványi László	1974 - 1979
Vojtek László	1979 -

1. Az első táncsoportunk emléképe -- 1952

2. 1952 május 1.: alapszervezetünk felvonulása

3. Próba közben a táncscsoport -- 1950-es évek

4. Jelenet Karinthy Frigyes: Pilvax Kávéházából
(1955)

5. További jelenet Karinthy Pilvax Kávéházából

6. Ők szerepeltek Ibsen "Nóra" c. darabjában (19)

7. Jelenet Mikszáth Kálmán: Szelistyei asszonyok c. darabjából

8. A "Szelistyei asszonyok" szereplői

9. Édes anyanyelvünk művelése: szavalóversenyek egyike

10. Szalatnay Rezső Dr. előadása Comenius Ámos János magyar származásáról

11. Jelenet Csiky Gergely "Nagymamájából"

12. Csiky Gergelyt előadók és nézőink egyaránt kedvelték :
(Jelenet az "Ingyenélők"-ből)

13. Az "Ingyenélők" egy további jelenete

14. Gárdonyi Géza: "Falurossza" -- A szereplők csoportfelvétele

15. Egy műsüros est végén -- a szereplők emlékképe

16. Énekkarunk fellépése 1981-ben a galántai Kodály-napokon

*Szenci
Molnár Albert*
(1574 - 1634)

"...SZENCI MOLNÁR ALBERT
TÖREKVÉSEINEK HÍDJÁT UGYAN NEM ÉPÍTET-
TE MEG, DE ÉLETE SZIMBOLIKUS TANÚSÁGÁ-
VAL EGY EMBERFÖLÖTTI SZÁNDÉK MELLETT..."

MEGHÍVÓ

A CSEMADOK SZENCI HELYI CSOPORTJA

1959 JÚNIUS 12-ÉN (PÉNTEKEN) 20⁰⁰ ÓRAI KEZDETTTEL

A TIZENEGYÉVES MAGYAR KÖZÉPISKOLÁBAN

irodalmi estét rendez városunk nagy fiának

SZENCI MOLNÁR ALBERT^{-nek}
ELETERŐL ÉS MUNKASSÁGARÓL

ELŐADÓ: DR. TURCZEL LAJOS, FŐISKOLAI TANÁR

MINDENKIT SZERETETTEL VÁR
a Csemadok helyi csoportja.

18. Az 1959-i Szenci Molnár Albert emlékest programja

Műsorfüzet

A CSEMADOK SZENCI HELYI SZERVEZETE mellett működő Szenczi Molnár Albert Irodalmi Kör előadás-sorozatát indít Szenc város történetéről. Kiváncsoknak tartjuk, hogy mind helyi szervezetünk tagsága, mind a lakosság részletesebben megismerkedjen városunk múltjával. Figyelembe véve az ezzel kapcsolatos témakört, előadásorozatunkat három részre osztottuk:

1966. február 11.

Általános ismertetés Szenc város történetéről a XIII. századtól a XX. századig. (Előadók: Minczinger Sándor és Zöldán Árpád.)

1966. február 18.

Szenczi Molnár Albert élete és művei. (Előadó: Dr. Deme László — Budapest.)

1966. ~~MÁRCIUS~~ ^{APRILIS} 22.
20.00 ó.

A Collegium Oeconomicum Regium Publicum Scholarum Plurimum Szempez (Szenci Közgazdasági Főiskola) története (Előadó: Dr. Hegyi Ferenc tanár, Budapest.)

★
★
★

Bizonyára sokan nem is sejtik, hogy városunknak milyen gazdag történelmi múltja van. Azonkívül, hogy a magyar irodalomtörténet egyik jelentős alakja, Szenczi Molnár Albert városunk szülöttje, gazdasági, irodalmi és kultúrtörténeti téren jelentős szerepet játszott városunk az elmúlt korok folyamán. Hiszen Szencen született Szenczi Kertész Ábrahám, a messzeföldön híres nyomdász, Szabó Kálmán alapította Magyarországon az első süketnéma intézetet, míg Füzesi Árpád, aki szintén városunk szülöttje, a zselő javítóintézet megalapítója volt Magyarországon. Talán sokan nem is tudják már, hogy Mária Terézia idejében „Fenyítő- és dologház” is volt Szencen, amelyet Eszterházy Ferenc gróf, kancellár alapított, aki a szenci vásárjog birtokosa is volt abban az időben.

Nyilvánvaló tehát, hogy városunk gazdag hagyományokkal rendelkezik. Mindez pedig kötelez bennünket — mégpedig arra, hogy hagyományainkat továbbfejlesszük s városunk hírnevét napjainkban is öregbítsük.

★
★
★

19. Az 1966-ban első ízben megrendezett Szenci Molnár Albert napok műsorfüzete

II. SZENCI MOLNÁR ALBERT NAPOK

1967 március 2 - 4.

G a r a j Lajos, a pozsonyi Comenius Egyetem asszisztense:

Szenci Molnár Albert a magyar irodalomban

Arany János emlékműsor -- a pozsonypüspöki Csemadok fellépése

K o p ó c s Tibor grafikus kiállítása

T ó t h Elemér költő előadói estje

Irodalmi színpadok fesztiválja

Járási szavaló verseny

Vidám irodalmi vetélkedő

Ünnepi akadémia -- a Forrás Irodalmi Színpad műsora

20. Az emléknapok II. (1967-i) megrendezése alkalmával nem készült műsorfüzet. Helyette a programot ismertetjük

III.
SZENCZI
MOLNÁR ALBERT
NAPOK

1 * 9 * 6 * 8

21. Az emléknepok III.(1968), IV.(1969), VI.(1971) és VII.
(1972) megrendezése alkalmával az értesítő címlapja
azonos megoldású volt

M Ű S O R

1968. március 28.

10,00 Könyvkiállítás — könyvvásár
Önnept megnyitó a népkönyvtárban.

14,00 Nagy József grafikái

A kiállítás megnyitása az alapfokú kilencéves iskolában.

19,00 A III. Szenczi Molnár Albert Napok
Büncpéldyes megnyitása (kulturház)

Közreműködik: a Pozsonyi Általános Műveltséget Nyújtó Magyar Középiskola leánykórusa, a „FORRÁS” Irodalmi színpad, a „SARLÓ” Irodalmi színpad, meghívott szólisták, előadóművészek.

1968. március 29.

10,00 „Feltámadott a tengert...” (kulturház)
Emlékezés Petőfi Sándorra. Közreműködnek a Szenci Alapfokú Kilencéves Iskola tanulói.

11,00 Ki — mit — tud?... (kulturház)
Vidám diákvetélkedő.
Közreműködnek a Szenci Alapfokú Kilencéves Iskola tanulói.

19,00 Dallal, táncsal, muzsikával... (kulturház)
Közreműködik: az „IFJÚ SZIVEK” dal- és táncgyűjtés, a pozsonyi Konzervatórium balett-csoportja, a Szenci Alapfokú Kilencéves Iskola énekkara, meghívott szólisták, előadóművészek.

1968. március 30.

9,00 Járásí szavalóverseny (Szenci Általános Műveltséget Nyújtó Magyar Középiskola)

15,00 A TATRAN könyvkiadó, az Irodalmi Szemle és az Írószövetség magyar szekciójának ankétja (Magyar Étterem)

19,00 Írók, költők, kritikusok, műfordítók, olvasók találkozója (alapfokú kilencéves iskola)
Közreműködnek a járásí szavalóverseny győztesei és helyezettjei.

P R O G R A M

28. marca

10,00 Otvorenie výstavy knih
(Dudová knižnica)

14,00 Grafika Jóssefa Nagy. Slávnostné otvorenie výstavy (ZDS).

19,00 Slávnostné otvorenie Pamätných dní Alberta Molnára Szencsiho (kulturňny dom).

29. marca

10,00 Sándor Petőfi — literárne pásmo
(kulturňny dom).

11,00 Kto — čo — vie? Veselý študentský kvíz
(kulturňny dom).

19,00 Spev, tanec, muzika. Výstúpenie súborov ZUT
(kulturňny dom).

30. marca

9,00 Okresná súťaž v prednese poézie a prózy
(SVS)

15,00 Za okrúhlym stolom. Anketa Vydavateľstva TATRAN, redakcie Irodalmi Szemle a maďarskej sekcie Svazu spisovateľov.
(Maďarská reštaurácia)

19,00 Spisovatelia, básnici, kritici, prekladatelia, čitateľa. Literárny večerok. Očinkujú výhercovia okresnej súťaže v prednese poézie a prózy.

22. A III. azaz 1968 március 28-i emlénapok műsora

Nem kétséges, hogy Szcenci Molnár Albert életművének jelentősége, humanitása és nagysága, az utóbbi évtized rendszeres népművelői-népművelői munkája következtében felszívódott szülővárosa lakóinak tudatába. A jeles irodalmár, kiváló nyelvész és gondolkodó alkotása napjainkig ható hagyomány és példa.

A Szcenci Molnár Albert napok évről-évre megismétlődő sikere mindennél ékebben bizonyítja: nem szűklátókörű lokálpatriotizmus, hanem városunk szülött munkásságának objektív értékelése vezette a CSEMADOK helyi szervezetének az irányítót, amikor szembenézve a kérdés, az Indítás számos buktatójával, négy esztendővel ezelőtt megrendezték az első ünnepséget.

A csehszlovákiai magyar kulturális élet számtalanszor hangsúlyozott igénye, a folytonosság megteremtése, az esetlegesség, az időről-időre fellobbanó szalmaláng-sorsú felbuzdulások felváltása módszeres, tudatos munkára, városunkban is meghozta első gyümölcsét. A Szcenci Molnár Albert napok nem alkalmi ünnepély, a szokványos irodalmi estek szűk keretébe kényszerített megemlékezés többé, hanem kulturális életünk reprezentatív eseménye, amelynek visszhangja dél-szlovákiai viszonylatban is egyre erőteljesebbé válik.

1 * 9 * 6 * 9

IV.
SZENCZI
MOLNÁR ALBERT
NAPOK

2

M Ű S O R

1969. október 2.

- 10.00 A könyvkiállítás megnyitása
(könyvtár)
- 17.00 Barta Gyula festményei
(zeneiskola) Megnyitás
- 19.00 Szenczi Molnár Albertre emlékezünk
(gymnázium)
Kendész: A CSEMADOK ifjúsági klubja

1969. október 3.

- 9.00 Tompa Mihály emlékműsor
(kulturális ház)
Bemutatja a Szenci Kilencéves Alapiskola
irodalmi színpada
- 10.00 Vidám diákvetélkedő
(kulturális ház)
- 19.30 Ünnepi akadémia
(az Elektrovd nagyterme)
Ünnepi beszéd: dr. Szabó Rezső,
az SZNT alelnöke
Fellép: A Csehszlovákiai Magyar Tanítók
Központi Énekkara
Jancsó Adrienne előadóművész,
Budapest
A CSEMADOK galántai helyi szerve-
zetének Kodály-kórusa
Az „Ifjú Szívek” szólistái
A Szenci Kilencéves Alapiskola
gyermekkkórusa,
A CSEMADOK h. sz. irodalmi
színpada

Szenczi Molnár Alberthez

Mint a szép hűs patakra
A szarvas kiindokozik,
Úgy őhallok én száadra,
Mely hevit és bitorli.
Az, ki hallja sirhat is,
Vajon zúgó szavad szórnyán
Szálhatnak-e szállva szállván?

Pergamenen szántott pennád
Szíved tűzben reszketett,
Fényes szemed úgy mered ránk,
Mint a kérdő s kérdezett.
Bár a szíved hallva hall,
Szánkon halán szál a dal,
Könnybe jár az ének mégis,
Szomjas szarvast mégsem értik.

S te mosolyogsz? Te sem érted,
Mért idegen a szavad?
Tudom nem a borús égnek
Áldoztat jel magadat.
Fáklya voltál, mely lobog,
Szerető szíve, mely csobog,
Nem gyűlöltél latrot, szentet,
Ki elesett felemelted.

Hűs patak szent hangod.
A hab jut, nem odlogat.
Nem kerestél semmi rangot
Álmotál szép álmokat,
Jártál merre vitt a vágó,
Nem várt langy meghitt tanyád,
Bár elűzték, vagy fogadtak,
Igy köszöntek halk szavakkal
Idésgörve szellemed:

Maradj köztünk, hisz marasztal
Aki hloott — Nem lehet?
Érbe péssük képedet
S merre labad lépkedett.
Füvet terem minden mezeje
S veled járunk énekelve.

Legyen boldog minden nemzet,
Zúgjanak a patakok.
Szomjas szarvas enyhet letjen,
S ki jóságáról álmodott,
A szavadat érte meg,
Álmát, vágját érje meg —
S érces hangod zengve zengjen,
Minden sebünk behegedjen.

(Farkas Jenő)

P R O G R A M

2. októbra 1969

- 10.00 Otvorenie výstavy kníh
(knihnica)
- 17.00 Maľby Gyula Bartu
(hudobná škola)
- 19.00 Spomienkový večerok Alberta Molnára
Szencziho (gymnázium)

3. októbra 1969

- 9.00 Literárne pásmo z diel Mihálya Tompu
(kulturálny dom)
- 10.00 Kto, čo vie?... — Studentský kvíz
(kulturálny dom)
- 19.30 Slávnostná akadémia
(vo veľkej sále n. p. Elektrovd)
- Slávnostný prejav: dr. Rezső Szabó,
podpredseda Slovenskej národnej rady
- Výstúpie: Ústredný spevokoi maďarských
učiteľov v ČSSR
- Adrienne Jancsó, Budapešť
- Spevokoi Zoltána Kodály z Galanty
- Sólisti z ľudového umeleckého súboru
„Mladé srdcia
- Detický spevokoi ZDS maď., Senec
- Literárne divadielko MO Csemadoku
v Senci

V. SZENCI MOLNÁR ALBERT NAPOK

1970 március 13 - 14.

C z i n e Mihály, az ELTE tanára: Szenci Molnár Albert
tegnap és ma

Szavalóverseny, diákvetélkedő, könyvkiállítás

Minczinger Sándor: Szenc kulturális élete 50 év távlatából

A Csemadok galántai helyi szervezetének Kodály Kórusa

Egyetemi Színpad, Budapesről

A Csemadok JB. mellett működő táncegyüttes műsora

G a l á n Géza szavalóművész estje

-
25. Az emléknepok V. (1971-i) megrendezése alkalmával ismét elmaradt a műsorfüzet. A hagyományossá vált emléknepokat azonban a fenti programmal ültük meg

PROGRAM

2. APRÍLA 1971.

- 9.30 Kto, čo, vie? (kvíz pre mládež — ZDS)
 10.00 Recitačná súťaž
 (okresné kolo — gymnázium)
 10.00 Národopisná výstava (ZDS)
 19.30 V čase a v priestore
 Literárne pásmo

3. APRÍLA 1971.

- 10.00 Okresná konferencia CSEMADOK-u
 19.30 Slávnostná akadémia (družstevný klub)
 Slávnostný prejav: dr. Szathmáry István
 Vystúpi: „Szóttés“ — súbor piesní a tancov
 Vtáži recitačnej súťaže

M Ű S O R

1971. ÁPRILIS 2.

- 9.30 Vidám Ifjúsági vetélkedő
 (kilencéves alapiskola)
 10.00 Járásai szavalóverseny
 (gimnázium)
 14.00 Néprajzi kiállítás
 Önnepélyes megnyitó
 (kilencéves alapiskola)
 19.30 Térben — időben
 Irodalmi színpadok bemutatója
 (kilencéves alapiskola)

„FORRÁS” IRODALMI SZÍNPAD:

Balla György: „A szószí rétek világbékéje”
 (Emlékezés Fábry Zoltánra)
 Rendezte: Kulcsár Tibor
 Közreműködnek: Balla Kálmán, Bugár Mária,
 Forró Izabella, G. Molnár László, Frantz Róbert,
 Horváth Pál, Sebők István

„MŰZSA” IRODALMI SZÍNPAD:

Juhász Gyula: „Orgonaszó”
 Rendezte: Polák Imre
 Közreműködnek: Ginzery Gábor, Lettler
 Katalin, Szabó Anna, Tóth
 Izabella, Vincze László
 Fellép a Szenci Kilencéves Alapiskola
 diákkórusa

1971. ÁPRILIS 3.

- 10.00 A CSEMADOK Járásai konferenciája
 19.30 Ünnepi akadémia (szövetkezeti klub)
 Közreműködnek:
 „SZÓTTÉS” — a CSEMADOK Központi Bizottságának dal- és táncgyűjtése
 Művészeti vezető: Ág Tibor
 Koreográfus: Quittner János
 A zenekar vezetője: Vontszemő János
 Bemutatkoznak a Járásai szavalóverseny
 győztesei.
 Ünnepi beszéd: dr. Szathmáry István,
 tanszékvezető docens,
 Eötvös Lőránd Tudományegyetem

Fáklya voltál, mely lobog,
Szerető szív, mely csobog.
Nem gyűlöltél latrot, szentet,
Ki elesett felemelted.

FARKAS JENŐ

M Ű S O R

1972. december 1.

10,00 Könyvkiállítás a könyvtárban

11,00 Október lángjai

(Irodalmi összeállítás — a KA Irodalmi színpadának előadásában) — Franciska Otthon

11,30 Hagományos diákvetélkedő — (Franciska Otthon)

1972. december 2.

(Kilencéves Alapiskola)

18,00 A tűzes trónon — Irodalmi összeállítás Dózsa György születésének 500. évfordulójára a CSEMADOK Irodalmi színpadának előadásában. Összeállította: Katona Roland

18,30 Szentai Molnár Albert kora — Minczinger Sándor előadása

1972. december 3.

(ELEKTROVOD nagytermében)

19,00 Önnepi est

Közreműködnek:

A Díószegi VOX HUMANA Vegyeskar (Vezető: Pintér Ferenc)

Sinkovits Imre Kossuth-díjas, érdemes művész, a Magyar Nemzeti Színház tagja

Gombos Katalin színművész, a Madách Színház tagja

Almási László zongoraművész, a Budapesti Zeneművészeti Főiskola tanára

☆☆☆

Önnepi beszédet mond: **Czine Mihály**, az Eötvös Lőránd Tudománygyermek Jócense

P R O G R A M

1. decembra 1972

10,00 Vystava knih — Mestská knižnica

11,00 Plamene Októbra — Literárne pásmo (Kultúrny dom)

11,30 Kvíz žiakov

2. decembra 1972

(ZDS mad.)

18,00 Na žeravom tróne — Literárne pásmo o Gy. Dózsa

18,30 Deba Alberta Molnára Szentaiho — Prednáška Sándora Minczinger

3. decembra 1972 (ELEKTROVOD)

19,00 Slávnostná akadémia

Členkujú:

VOX HUMANA (Spevokol zo Sládkovcov)

Imre Sinkovits — recitácia

Katalin Gombos — recitácia

László Almási — klavír

Mihály Czine (slávnostný prejav)

OV CSEMADOK BRATISLAVA

MO CSEMADOK SENEC

v spolupráci s MsNV v Senci

usporiadajú jubilejné Dni Alberta Molnára Szencziho z príležitosti 400. výročia narodenia humanistického literáta.

PROGRAM

28. OKTÓBRA 1974

- 9.00 Dom osvetý
Literárny kvíz študentov škôl s vyučovacím jazykom maďarským v Senci
12.00 Prednášková sieň MsV KSS, Gottwaldova ul.
Výstava z umeleckých diel Józsefa Nagya
14.00 Základná deväťročná škola s vyuč. jaz. maď.
Výstava kníh a stretnutie so spisovateľmi (Dr. Sándor Csanda, Gyula Duba, Dr. Emil Boleslav Lukáč, György Dénes, Sándor Gál)
19.00 Dom osvetý

Literárne pásmo

Otinkujú: divadelné súbory CSEMADOK v Senci, Dunajskej Strede a Galante, poslucháči Ľudovej školy umenia v Senci, víťazi celostátného festivalu recitátorov v Komárne.

27. OKTÓBRA 1974

- 8.30 Zasadacia štátnych majetkov n. p., Holiého ulica
17.30 Vedecké zasadnutie na hodnotenie diela Alberta Molnára Szencziho

Prednášajú: Árpád Tózsér
Dr. Sándor Csanda CSc
László Benkő
Erzsébet Varga
Péter Nagy
Dr. Antal Párkány
Dr. Rudo Brtán
Boris Bálint
Dr. Richard Prežák
Dr. Ferenc Mózes

19.00 Veľká sála n. p. ELEKTROVOD,
Nitrianska cesta

SLÁVNOSTNÁ AKADÉMIA

Scéna zo života Alberta Molnára Szencziho
Slávnostný prejav Dr. Sándora Csanda CSc.
Vystúpenie Ústredného speváckeho zboru maďarských učiteľov v Československu
Recitáty
Hudobný súbor ORION MO CSEMADOK v Senci
Spevokol MO CSEMADOK v Senci
Konferuje: Alexander Petró, redaktor Čs. rozhlasu v Bratislave.

VIII. DNI ALBERTA MOLNÁRA SZENCZIHO

1574 - 1974

VIII.
SZENCZI
MOLNÁR ALBERT
NAPOK

28. Szenci Molnár Albert születésének 400. évfordulója egybeesett az emléknepok VIII.alkalmával
A programfüzet cím- és hátlapja

Borivóknak való

Álton szép Pünkösdeknek gyönyörű ideje,
Mindent egészséggel idéző ege,
Hosszú úton járókat könnyebbítő szelet

Te nyitod rózsákat meg illatozóvra,
Néma jütemile torkát kidítszra,
Fákat is te öltöztetsz sokszínű ruhákba.

Néked virágoznak bokrok, szép violdák,
Folyó vizek, kútak csak néked tisztulnak,
Az jó hamar lovak is csak tebennet utgaínak.

Mert járadtság után fejetek, tagjokat
Szép harmatos füvel hízlatod azokat,
Új erővel építvén újéshoz torkat

Sőt még az végbelli jó vitéz katonák,
Az szépségű mezőt kik széjjel bédjáják,
Most azok is utgaídnak, az útót mátarják.

Ki szép júven kövén bánik jó lovával,
Ki utgam lakozik vitéz bardájával,
S ki pentig vitéz jegyvert tisztítat csiszárral.

Újul még az föld is mindenütt terelőt,
Tisztát homályából az ég is tevőled,
Minden teremtet állat megindul tebe-ned:

Illy jó időt élőben Isten kegyelméből
Dicsérjük szent szót fejenkint jó szívből,
Ígyünk, lakjunk egymással utgam, szeretetből.

A CSEMADOK KÖZPONTI BIZOTTSÁGA, BRATISLAVA, A CSEMADOK HELYI SZERVEZETE, SENEC, a Szenci Városi Nemzeti Bizottsággal

megrendezi a jubileumi Szenci Molnár Albert Napokat
a költő és humanista író születésének 400. évfordu-
lóján.

MŰSOR

1974. OKTÓBER 23.

9,00 Városi kultúrotthon (Franciska Otthon)

Irodalmi vetélkedő
A szenci magyar tannyelvű gimnázium és alap-
iskola diákjai.

12,00 Városi Pártbizottság előadóterme, Cottwaldova
utca

**Nagy József festőművés és grafikus kiállításá-
nak megnyitása**

Bövezetőt mond Bartha Gyula festőművész.

14,00 Magyar tannyelvű Kilencéves Alapiskola klub-
helyisége.

Könyvkiállítás — írók és olvasók találkozája.
Részli vesznek: Dr. Csanda Sándor, Duda Gyula,
Dr. Emil Boleslav Lukáč, Dénes György, Gál
Sándor.

19,00 Városi kultúrotthon (Franciska Otthon)

Irodalmi színpadok és szavalek bemutatkozása
„Tüzes trónuson” irodalmi összeállítás. Előadja
a seneci h. sz. „MŰZSA” irodalmi színpada.
Szavalek. Az ez évi jókai-napok helyezettjei.
Prózamondás. Az ez évi jókai-napok helyezettjei.
„Vitalrat”, irodalmi összeállítás. Előadja a Du-
najaké Strada-i „FÓKUSZ” irodalmi színpad.
Beethoven: Ess-moll szonáta. Zongoraszó. Elő-
adja Kollárík Róbert, zenetudományi hallgató.
Albeniz Granata és Chopin-walzer. Zongoraszó-
ló. Előadja Hasák Edit, zenetudományi hallgató.
„Bori notesz” irodalmi összeállítás Radnóti Mik-
lós tragikus soráról.
Bemutatja a galántai magyar tannyelvű gimná-
zium irodalmi színpada.
Szavalek: „Ez a világ mint egy kert...” Rimay
János verse.

1974. OKTÓBER 27.

A SLOVNAFT üdülőjében.

**Tudományos előadások Szenci Molnár Albert életművé-
nek értékelésére**

8,30 Tózsér Árpád: Szenci Molnár Albert, a költő.
9,30 Dr. Csanda Sándor: Szenci Molnár Albert ver-
seinek szlovák fordítása.

10,30 Benkő László: Szenci Molnár Albert naplója és
levelezése.

11,30 Varga Erzsébet: Szenci Molnár Albert utóéleté-
re 12,00 Vita.

Ebédszünet.

14,00 Nagy Péter: Szenci Molnár Albert életművé-
nek értékelése.

14,30 Dr. Párkány Antal: Adalékok Szenci Molnár Albert
történetéhez.

15,00 Dr. Rudo Britán: Výchov slovenskej duchovnej
plešne pred vystúpením A. Molnára.

15,30 Boris Bálint: Problémák okolo Jána Manliusa.
16,00 Dr. Richard Pražák: J. A. Komenský a Madari.
16,30 Dr. Mócsi Ferenc: A helyi kulturális hagyomá-
nyok ápolásának kérdése.

17,00 Vita

19,00 ELEKTROVOJ nagyterem, Nitranská u.

Önnapi emlékek.

Szenci Molnár Albert idézése — életkép.

Önnapi beszédet mond dr. Csanda Sándor egye-
temi tanár.

A Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi
Énekharának műsora. (Vass Lajos: Oratórium).

Szavalek: Balassi Bálint: Borivóknak való.

Sz. M. A.: Vitalrat.

A seneci CSEMADOK h. sz. ORION zenekara.

A seneci CSEMADOK h. sz. vegyeskórusa.

Műsorvezető: Petrő Sándor, a bratislavi rádió
szerkesztője.

A CSEMADOK Járási Bizottsága,
Bratislava-vidiek
a CSEMADOK helyi szervezete, Senec,
a seneci Művelődési Házsal

1977. november 11-12.-én

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója jegyében megrendezi a

IX. SZENCI MOLNÁR ALBERT NAPOKAT

M Ű S O R

1977. november 11.

13,00 Magyar tannyelvű Kilencéves Alapiskola

Ifjúsági vetélkedő

Ki mit tud a Nagy Októberi Szocialista Forradalomról?

19,00 Kilencéves Alapiskola nagyterme

A IX. Szenci Molnár Albert Napok megnyitása

Megemlékezés a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójáról

Nemeskürty István: Ez történt Mohács után - előadás

PSALMUS HUNGARICUS - irodalmi összeállítás Szenci Molnár Albertrol. Előadják a CSEMADOK helyi szervezete irodalmi körének tagjai

Liszt Ferenc II. rapszódiaja. Zongorázik Krajcsóvics György

1977. november 12.

19,00 Az ELEKTROVOD n.v. nagyterme, Nitrianska u.

ÜNNEPI EMLÉKEST

Ady Endre: Magyar jakobinus dala.
A verset Vincze László mondja el.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójára emlékezünk.
Előadó Dr. Rácz Olivér, a SzSzK kultuszminiszter helyettese

A Galántai Kodály Zoltán Daloskör műsora

A Csehszlovák Rádió Szimfonikus Zenekara hegedűszolistáinak műsora

Szenci Molnár Albert kora és Szenc városa címen Dr. Benda Kálmán, a Magyar Történettudományi Intézet munkatársa tart előadást

Béres Ferenc érdemes művész magyar virágénekeket énekel

A CSEMADOK helyi szervezete énekkarának műsora

A Galántai Kodály Zoltán Daloskör és a CSEMADOK helyi szervezete énekkarának közös fellépése

Műsorvezető: Csikmák Imre, az Új Ifjúság főszerkesztőhelyettese

IX. DNI ALBERTA MOLNÁRA SZENCIHO

1977

IX.
SZENCI
MOLNÁR ALBERT
NAPOK

OV CSEMADOK Bratislava-vidiek

MO CSEMADOK Senec a

Dom osvetý v Senci

usporiadajú v dňoch 11.-12. novem-
bra 1977
v znamení 60. výročia Veľkej októ-
brovej socialistickej revolúcie

IX. DNI ALBERTA MOLNÁRA SZENCIHO

P R O G R A M

11. novembra 1977

13,00 ZDŠ s vyučovacím jazykom ma-
darským

Kvíz žiakov o VOSR

19,00 Veľká sála ZDŠ

Otvorenie IX. dní Alberta
Molnára Szenciho

Spomíname na 60. výročie VOSR

Spisovateľ István Nemeskürty
o svojom diele - prednáška

Literárne pásmo

Hudobná skladba F. Liszta

12. novembra 1977

19,00 Veľká sála ELEKTROVOD n.p.,
Nitrianska ul.

SLÁVNOSTNÁ AKADÉMIA

ENDRE ADY: Spev maďarského
jakobína - prednes básne

60. výročie VOSR - prednáška
Dr. Oliviera Rácza, námestní-
ka ministra kultúry SSR

Vystúpenie Spevokolu Zoltána
Kodálya z Galanty

Vystúpenie huslových sólistov
Symfonického orchestra Česko-
slovenského rozhlasu

Doba Alberta Molnára Szenciho
a mesto Senec - prednáška
Dr. Kálmána Bendu

Ľudové piesne spieva zaslúži-
lí umelec Ferenc Béres

Vystúpenie speváckeho súboru
MO CSEMADOK Senec

Spoločné vystúpenie spevác-
kych súborov

Konferuje: Imrich Csikmák,
zástupca šéfredaktora Új ifjú-
ság

NOSZF

POZVÁNKA

OV CSEMADOK-u BRATISLAVA-VIDIEK,
MO CSEMADOK-u SENEC,
v spolupráci s MsKaSS V SENCI

usporiadajú z príležitosti

405. výročia narodenia
humanistického literáta

X. DNI ALBERTA MOLNÁRA SZENCIHO

Program:

15. októbra 1979 — pondelok:

19.00 MsKaSS — klubovňa
Slávnostné otvorenie
Účinkuje Miešaný zbor MO CSEMADOK-u
v Senci

19.20 Výstava z diel amatérskych výtvarných
umelcov

20.00 Zsigmond Móricz o Slovensko
Prednáška dr. Ľudovíta Turczela
Recituje Ladislav Molnár

17. októbra 1979 — streda:

15.00 Mestská knižnica
Mládežnícke literárne popoludnie

18. októbra 1979 — štvrtok:

19.00 MsKaSS — klubovňa
Collegium Oeconomicum v Senci
Prednáška dr. Františka Hegyiho

19. októbra 1979 — piatok:

19.00 MsKaSS — divadelná sála
Slávnostná akadémia
Účinkuje Miešaný zbor MO CSEMADOK-u
v Senci
Hudba ľudovoumeleckej skupiny SZÖTTFS
pri ÚV CSEMADOK
Ervin Varga a Štefan Katona sóloví tanečníci
Poetická scéna Domu osvetly v Galanta
Judita Hamarová, sólistka (klavír)
Miešaný zbor Vox Humana pri MO CSE-
MADOK-u v Sládkovičove

X. DNI

ALBERTA MOLNÁRA SZENCIHO

1574 — 1979

X.

SZENCI MOLNAR ALBERT NAPOK

ILLYÉS GYULA:

EGY HUMANISTA KÖLTŐHÖZ

Te is! Te is, barátom? – Elhagynád hívását?
Hagynád – te! legyen úrrá a sötétség a földön?
Egy pillantást kőred: a legszebb ősi őszön,
a szív lázadása hunyóban máris, látod!

Vitted te is a fátylát, melynek ragályos lángja
lángok ezerét kelté ragyogó értelemre;
csattogott bár a korbács s a szolgáló tárt
sziszegve,
volt aki tanított legalább jeledásra.

Most hallgat kint a nép s ha száját szóra nyílja,
torz ugatást hárög csak, mert újra állottá lett;
mint egy belele, mondom: nyelve is áruló lett;
és már maga sem tudja, mi az igazi kínja.

Szóalj meg hát, vívódó, s úgy ahogy egykor
kezdted:
arccal a zivatartól s megint fortissimóval!
Add meg csupán a haragot! lobogó ifjú karddal
szakad föl diadalral, versenyez majd körötted!

Hia pusztul ideálunk, az igazság, – dalolva
pusztulunk vele mind is, elég hittévőként
átkérva bírónkat, szárny maglyánkat, az önkényt
és küldve himnuszunkat egy tiszta, messzi korbál

Mogadra maradtál? De kicsoda szép seregből!
Kerdd ró, amit nem is kezdeni: folytatnod kell,
hogy nunquam revertari vagy
..... azt a fátylát a kezdebből!

1929

MEGHÍVÓ

A CSEMADOK JÁRÁSI BIZOTTSÁGA,
A CSEMADOK HELYI SZERVEZETE,
A VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

megrendezi a X. Szenci Molnár Albert
Napokat a költő és humanista születésé-
nek 405. évfordulója alkalmából

Műsor:

1979. október 15. – hétfő

19.00 A Városi Művelődési Központ klubterme
Megnyitó
Közreműködik a CSEMADOK szenci helyi
szervezetének vegyeskara

19.20 Amatőr képzőművészek kiállításának meg-
nyitása
Bevezetőt mond Nagy Kornélia művész-
történész

20.00 Mórész Zsigmond szlovákiai kapcsolatai
Dr. Turczel Lajos egyetemi tanár előadása
Közreműködik Molnár László

1979. október 17. – szerda

15.00 Városi könyvtár
Szól a rigó kiskorában – ifjúsági irodalmi
délután Gágyor Józseffel

1979. október 18. – csütörtök

19.00 A Városi Művelődési Központ klubterme
A Collegium Oeconomicum története
Dr. Hegyi Ferenc előadása

1979. október 19. – péntek

19.00 A Városi Művelődési Központ színházterme
Ünnepi est
Közreműködnek: A CSEMADOK szenci he-
lyi szervezetének vegyeskara
A CSEMADOK KB Szóttos Népművészeti
Együttes zenekara
Varga Ervin és Katona István népi táncosok
A galántai Vág Irodalmi Színpad
Homár Judit zongoraművész
A CSEMADOK diószegi helyi szervezetének
Vox Humana vegyeskara

Beléptidő: 20. – Kés, diákoknak 5. – Kés
A jegy minden rendezvényre érvényes!
Jegyelővételi a szenci könyvesboltban.
Mindenkit szeretettel várunk.

A rendezvény műsora:

1981. október 15. (csütörtök).

Városi Művelődési Központ, 19.00 óra

Varga Lajos grafikai kiállításának megnyitása

Bevezetőt tart: Gögh Gizella

1981. október 16. (péntek).

Városi Művelődési Központ, 19.00 óra

Ünnepi est, — közreműködnek:

Sellei Zoltán előadóművész,

Budapest

Kiss Tamás előadóművész (lantai),

Budapest

Németh Imre, ének

Lévai Aladár, zongora

A CSEMADOK Szenci Helyi Szervezetének vegyeskara

A műsort vezeti: Vojtek Katalin

1981. október 19. (hétfő).

Városi Művelődési Központ, 14.00 óra

Anyanyelvi vetélkedő az iskolásoknak

A kilencéves alapiskola klubterme,

19.00 óra

Szenc város történelméből

Előadó: Minczinger Sándor

Program:

15. október 1981 (szombat).

MsKaSS o 19.00 hod.

Otvorenie výstavy grafik

Lajosa Vargu

Úvodné slovo: Gizella Göghová

16. október 1981 (szombat).

MsKaSS o 19.00 hod.

Slávnostná akadémia

Účinkujú:

Zoltán Sellei, prednes básní

Tamás Kiss, ľudia

Imre Németh, spev

Aladár Lévai, klavír

Miešaný zbor MO-CSEMADOK v Senci

19. október 1981 (kedd).

klubovňa MsKaSS o 14.00 hod.

Jazykový kvíz pre žiakov ZDS

klubovňa ZDS maď. o 19.00 hod.

Z histórie mesta Senec

Prednášateľ: Sándor Minczinger

XII.
SZENCI
MOLNÁR ALBERT-NAPOK

1982. OKTÓBER 18. – OKTÓBER 22.

XII. DNI
ALBERTA MOLNÁRA
SZENCIHO

18. – 22. OKTÓBRA 1982

Meghívó – Pozvánka

A XII. Szenci Molnár Albert-napok

m ű s o r a :

1982. 10. 19. (kedd) — városi művelődési központ:

15.00 A képzőművészeti kiállítás megnyitója

19.00 (a vmk klubterme)

A reformáció és az anyanyelvűség

— Kovács László előadása

— Közreműködik Molnár László

1982. 10. 20. (szerda) — a vmk klubterme:

16.00 A szlovákiai magyar irodalom napjai

— Beszélgetés szlovákiai magyar írókkal

1982. 10. 21. (csütörtök) — városi művelődési központ:

14.00 „Holnapután kiskedden”

— irodalmi délután Tóth Elemérrel

1982. 10. 22. (péntek) — városi művelődési központ:

19.00 UNNEPI EST

1. Szenci Molnár Albert—Vass Lajos: Tebenned bízunk

2. Esterházy Pál: Pange Lingua

A budapesti Vass Művészegyüttes és a szenci vegyeskar közös műsora

3. A szenci Napsugár vegyeskar fellépése:

a) Frederik Pacius: Finn dal

b) Daniel Friderici: Baráti kör

c) John Dowland: Búcsú

d) J. S. Bach: Ó, nézd mi' szép az élet

e) Felice Giardini: Éljenek a víg nők

4. Kodály és Bartók népdalfeldolgozásaiából

5. Bartók: Magyar képek

Dvořák: VIII. szláv tánc

Kodály: Galántai táncok

Smetana: Moldva

Berlioz: Rákóczi induló

— a budapesti Vass Művészegyüttest Vass Lajos Erkel-díjas zeneszerző és Dömötör Zsuzsa karnagy vezényli.

Hangversenymester: Sándor János

A szenci Napsugár vegyeskari Vinczné Ásványi Mária és Debrődi Dunajský Géza vezényli.

A műsort Vass Lajos vezeti.

Program:

19. 10. 1982

15.00 Otvorenie výstavy

19.00 Reformácia a meterinský jazyk
— prednáška v kultúrnom dome

20. 10. 1982

16.00 Maďarská literatúra na Slovensku
— beseda v knižnici

21. 10. 1982

14.00 Literárne popoludnie pre najmenších v knižnici

22. 10. 1982

19.00 Slávnostná akadémia v dome kultúry
Na programe sú skladby Berlioza, Bartóka, Dvořáka, Kodály a Smetanu v prednese orchestra Vass z Budapešti a seneckého spevokolu.

Program diriguje a vedie Vass Lajos.

Vstupné: Kčs 20,—, Kčs 5,—

Beléptidj: 20,— és 5,— Kčs

A XIII. SZENCI MOLNÁR ALBERT-NAPOK

MŰSORA

- 1983. 10. 17. (hétfő) — városi művelődési ház:**
19.00 Nagy József képzőművész kiállításának megnyitása
Közreműködik a CSEMADOK helyi szervezetének kórusa.
A kiállítást Kónesol László nyitja meg.
- 1983. 10. 18. (kedd) — városi könyvtár:**
13.00 Rendhagyó irodalomóra Gyurcsó Istvánnal
19.00 Impressziók — kiállítás Gyurcsó István „Tükördarabok” c. kötetéhez
Beszélgetés Gyurcsó Istvánnal
- 1983. 10. 19. (szerda) — városi könyvtár:**
14.00 Ékes anyanyelvünk — a Kincskereső irodalmi délutánja
- 1983. 10. 20. (csütörtök) — a városi művelődési ház klubterme:**
19.00 Szenci Molnár Albert és kora
— Benda Kálmán előadása
- 1983. 10. 21. (péntek) — városi művelődési ház:**
19.00 Ünnepi est
Az Ifjú Szivek ének- és zenekarának Kodály emlékműsora

Jegyelővétel a könyvesboltban

Beléptidj 5,— és 20,— korona

PROGRAM

- 17. 10. 1983 (pondelok)**
19.00 — Otvorenie výstavy
- 18. 10. 1983 (utorok)**
13.00 — Beseda so spisovateľom Istvánom Gyurcsóm
19.00 — Otvorenie výstavy ilustrácií k básnickej zbierky I. Gyurcsóa
- 19. 10. 1983 (streda)**
14.00 — Literárny kvíz pre deti
- 20. 10. 1983 (štvrtok)**
19.00 — Život a dielo Alberta Molnára Szenciho
- 21. 10. 1983 (piatok)**
19.00 — Slávnostná akadémia
Vystúpenie súboru Mladé srdcia

Predpredaj vstupeniek v kníhkupectve.

Vstupné Kčs 5,— a 20,—

7. A KÉPMELLÉKLETEK JEGYZÉKE

a) Dokumentumképek

1. Az első tánccsoportunk emléképe	37
2. 1952 május 1.: alapszervezetünk felvonulása . . .	37
3. Próba közben a tánccsoport -- 1950-es évek	38
4. Jelenet Karinthy Frigyes: Pilvax Kávéházából(1955).	39
5. További jelenet Karinthy Pilvax Kávéházából . . .	39
6. "Ők szerepeltek Ibsen "Nóra" c. darabjában (1958) .	40
7. Jelenet Mikszáth Kálmán: "Szelistyei asszonyok" c. darabjából (1953)	41
8. A "szelistyei asszonyok" szereplői (1953)	42
9. Édes anyanyelvünk művelése: a szavalóversenyek e- gyike	43
10. Szalatnay Rezső Dr. előadása Comenius Ámos János magyar származásáról	44
11. Jelenet Csiky Gergely "Nagymamájából"	45
12. Csiky Gergelyt előadóink és nézőink egyaránt ked- velték (Jelenet az "Ingyenélők"-ből -- 1960) . .	46

13. Az "Ingyenélők" egy további jelenete	46
14. Gárdonyi Géza: "Falurossza" -- a szereplők csoport- felvétele	47
15. Egy műsoros est végén	48
16. Énekkarunk fellépése 1981-ben a galántai Kodály na- pokon	49

b) Műsorfüzetek, meghívók

17. A Szenci Molnár Albert Napok előfutára -- az 1959 június 12-i műsoros est meghívója	50
18. Az 1959-i Szenci Molnár Albert est programja . .	51
19. Az 1966-ban első ízben megrendezett Szenci Molnár Albert Napok műsorfüzete	52
20. Az emléknapi II. (1967-i) megrendezése alkalmával nem készült műsorfüzet. Helyette a programot ismer- tetjük	53
21. Az emléknapi III. (1968), IV. (1969), VI. (1971), és VII. (1972) megrendezése alkalmával az értesítő cím- lapja azonos megoldású volt	54
22. A III., azaz 1968 március 28-i emléknapi műsora .	55
23. A IV., vagyis az 1969. évi emléknapi programfü- zete -- 1. rész, cím- és hátlap.	56

24.	A IV., vagyis az 1969. évi emlénapok programfüzete -- 2. rész: belső oldalak	57
25.	Az emlénapok V. (1971-i) megrendezése alkalmával ismét elmaradt a műsorfüzet. A hagyományossá vált emlénapokat azonban a fenti programmal ültük meg	58
26.	A VI. -- 1971. évi -- emlénapok programja . . .	59
27.	A VII. -- 1972. évi -- emlénapok programja . . .	60
28.	Szenci Molnár Albert születésének 400. évfordulója egybeesett az emlénapok VIII. alkalmával. -- A prog- ramfüzet cím-, és hátlapja	61
29.	A 400. évfordulóval egybeeső -- 1974. évi -- emlék- napok programja	62
30.	A IX. -- azaz 1977. évi -- emlénapok műsora.1.rész	63
31.	Az 1977-i emlénapok műsora -- 2. rész	64
32.	A X. (1979. évi) emlénapok meghívója -- 1. rész : cím- és hátoldal	65
33.	A X. (1979. évi) emlénapok meghívója -- 2. rész : belső oldalak	66
34.	A XI. -- az 1981. évi -- emlénapok műsora. A cím- lapja az 1982. évihez hasonlít.	67
35.	A XII. -- az 1982. évi -- emlénapok meghívójának címlapja	68

36.	A XII. -- az 1982. évi -- emlénapok meghívójának belső oldala	69
37.	A XIII. (1983. évi) emlénapok műsora. Címlapja ha- sonlít az 1982. évihez	70

* * *

Szerző: M I N C Z I N G E R Sándor

A mű címe: FEJEZETEK SZENC MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETÉBŐL különös tekintettel a CSEMADOK helyi szervezetének szerepére

Terjedelem: 74 géppel írt oldal. Ebből 42 oldal szöveg + 37 kép 32 oldalon

A kézirat: 1984 májusában készült el

Tisztázat: 3 példányban 1985 októberében készült.

Minczinger Sándor : FEJEZETEK SZENC MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETÉBŐL

